

سواد آموزی و رابطه آن با تحرك شفلی و جغرافیائی سواد آموزان

فکر سوادآموزی توأم با حرفه از نیمه دوم قرن حاضر در محافل بین‌المللی بویژه یونسکو نضج گرفت و تدریجاً جانشین روشهای مرسوم سوادآموزی محض که منحصرأ آموزش خواندن و نوشتن و مقدمات ریاضیات را در مد نظر داشت گردید. در نوامبر ۱۹۶۴ کنفرانس عمومی یونسکو برنامه آزمایشی آموزش توأم با حرفه را به تصویب رسانید و همان برنامه به اتفاق آراء در کنگره و زرای آموزش و پرورش که در سپتامبر ۱۹۶۵ در تهران تشکیل گردید تأیید شد. ایران اولین کشوریست که اجرای طرح آزمایشی سوادآموزی توأم با حرفه را در سال ۱۹۶۷ پذیرفت و براساس قراردادی که در سوم ژانویه ۱۹۶۷ بین دولت ایران از طرفی و یونسکو و برنامه سازمان ملل متحد برای توسعه UNDP از طرف دیگر بمدت ۴ سال امضاء گردید. عملیات طرح از ۱۸ مه همان سال در ناحیه صنعتی اصفهان و منطقه کشاورزی دزفول آغاز گردید. یکی از هدفهای اصلی این طرح آزمایشی تقویت رابطه تولید و جلوگیری از مهاجرتهای بدون هدف و برنامه است. قاعدتاً این آموزش که مبتنی است بر نیازهای ضروری فرد، شغل و منطبقه زیست او باید موجبات تحرك افقی فرد را در جهت مثبت فراهم آورد و از آن چون وسیله‌ای مناسب برای ازمیان برداشتن عوامل عقب افتادگی و فزونی بخشیدن قدرت فکری و تولیدی همه مردم و تبدیل آنان به تولیدکنندگانی کاردان و کارآمد بهره‌گیری شود. (۱) در این روش انتخابی و ژرفانگر به علت آشنائی قبلی نوآموزان با مطالب مورد بحث در کلاس، که اکثراً در زندگی روزمره آنها کاربرد زیاد دارد، یادگیری سریعتر صورت می‌گیرد و فراموشی سواد کمتر دست میدهد. فرض بر اینست که با این روش میزان تولید و درآمد فرد افزایش می‌یابد و مشاهده بازده اقتصادی سواد سبب می‌شود که سوادآموز در تکمیل اطلاعات حرفه‌ای خودبیش از پیش کوشا باشد و در نتیجه سطح دانش او نیز توسعه می‌یابد. تولید بهتر و درآمد بیشتر و توسعه سطح

۱. برای مطالعه بیشتر رجوع شود به گزارش مقدماتی ارزشیابی طرح آموزش سواد توأم با حرفه اسفندماه ۱۳۴۹ مؤسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی.

دانشتیبهای شغلی، قاعدتاً باید او را بیش از پیش به کارش علاقه مند نموده و رابطه تولید را تقویت و حتی المقدور از مهاجرتهای بدون هدف و برنامه جلوگیری کند و حتی اگر میل به مهاجرت قبل از آموزش وجود داشته آنها را از بین ببرد یا دست کم بکاهد.

این روش سوادآموزی که ارجحیت آن با ضوابط نظری مسلم بنظر میرسد، در عمل نتایج رضایتبخشی، دست کم در مناطق روستائی، نداشته است. نتایج بررسیهاییکه به منظور ارزشیابی این طرح آزمایشی در سالهای ۱۳۵۰ و ۱۳۵۲ در بخش فلاورجان اصفهان انجام داده ایم نشان میدهد که به رغم اعتقاد بانیان طرح و ضوابط نظری در سال ۱۳۵۰، ۶۴ درصد (۵۷ نفر) از کشاورزانی که ۳ سال با استفاده از برنامه های کشاورزی عمومی کلاسهای تعلیم سواد توأم با حرفه آموزش دیده و دوره سوم را در بهار سال ۱۳۴۹ پیاپی رسانده اند می خواهند تغییر شغل دهند و شغل کشاورزی را رها کنند. تمایل به تغییر شغل در این دسته از کشاورزان در مقایسه با اظهار نظر فارغ التحصیلان کلاسهای همگانی و پهنانگر پیکار جهانی با بیسوادی که از جهات متعدد با آنها همگن می باشند بیشتر محسوس است.

جدول شماره ۱

تمایل به تغییر شغل افراد مورد مطالعه در سال ۱۳۵۰

میل به تغییر شغل		تعلیم سواد توأم با حرفه									
		کشاورز					کارگر				
جمع		کشاورز		کارگر		جمع		کارگر		کشاورز	
		درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی
دارد	۵۷	۶۴	۲۰	۶۱	۷۷	۶۲	۳۴	۴۳	۹	۴۷	۴۳
ندارد	۲۲	۳۶	۱۲	۳۹	۴۵	۳۷	۴۵	۵۷	۱۰	۵۳	۵۶
جمع	۸۹	۱۰۰	۳۲	۱۰۰	۱۲۲	۱۰۰	۷۹	۱۰۰	۱۹	۱۰۰	۱۰۰

مأخذ: گزارش مربوط به سواد آموزی و اثرات اقتصادی و اجتماعی آن - کاظم ایزدی خرداد ۱۳۵۱ مؤسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی.

در بررسی مذکور کلیه افرادی که در بهار سال ۱۳۴۹ در کلاسهای کشاورزی عمومی طرح تعلیم سواد توأم با حرفه یا کلاسهای پیکار با بیسوادی بخش مذکور فارغ التحصیل شده بودند، مورد مطالعه قرار گرفتند. چنانکه از جدول شماره ۱

۲. برای مطالعه بیشتر رجوع کنید به مقایسه سطح فراگیری و نگهداری سواد فارغ التحصیلان کلاسهای تعلیم سواد توأم با حرفه و کلاسهای پیکار با بیسوادی - کاظم ایزدی آذر ۱۳۵۰ مؤسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی.

جدول شماره ۷

وضع تغییر شغل کشاورزانی که در سال ۱۳۵۰ تمایل به تغییر شغل داشتند
در سال ۱۳۵۲

بیکار				تعلیم سواد توأم با حرفه								تمایل به تغییر شغل در سال ۱۳۵۲		تمایل به تغییر شغل در سال ۱۳۵۰	
جمع	تغییر داده		ندارد	دارد		جمع	تغییر داده		ندارد	دارد		نداشت	داشت	نداشت	داشت
	فراوانی درصد	فراوانی درصد		فراوانی درصد	فراوانی درصد		فراوانی درصد	فراوانی درصد		فراوانی درصد	فراوانی درصد				
۱۰۰	۲۴	۸	۲	۱۳	۳	۷۹	۱۹	۱۰۰	۳۹	۱۸	۷	۵	۲	۷۷	۳۰
۱۰۰	۳۱	-	-	۲۹	۹	۷۱	۲۲	۱۰۰	۳۵	-	-	۴۶	۱۴	۵۴	۱۹
۱۰۰	۵۵	۳	۲	۲	۱۲	۷۵	۴۱	۷۴	۱۰	۷	۲۴	۱۸	۶۶	۴۹	جمع

توضیح (۱) کشاورزانی که در سال ۱۳۵۰ تمایل به تغییر شغل داشتند ولی در امتحانات سال ۱۳۵۲ با شرکت نکردند در این جدول نیامده است. برای مطالعه بیشتر رجوع کنید به سطح نگهباری سواد پیمای ۳ سال ترک تحصیل - کاظم ایزدی - سپین انقی خردادماه ۱۳۵۳ - مؤسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی.

مستفاد میگردد، در مقابل ۶۴ درصد از کشاورزان فارغ التحصیل برنامه کشاورزی عمومی، فقط ۴۳ درصد (۳۴ نفر) از فارغ التحصیلان کلاسهای پیکار بایسواد این تمایل به تغییر شغل را اظهار کردند. روستائینی که مواد درسی آنها در کلاسهای پیکار بایسواد غالباً در زمینه‌های مختلف بوده و لزوماً ارتباط منطقی با شغل آنان ندارد و به همین جهت بدون در نظر گرفتن تفاوت‌های شغلی و شرایط محیطی، در يك کلاس گرد می‌آیند و از مواد درسی واحدی استفاده می‌کنند.

در بررسی سال ۱۳۵۲ که پی‌گیری مطالعه سال ۱۳۵۰ بوده است، مطلب فوق تأیید میگردد و ملاحظه می‌شود که این میل به تغییر شغل در مدت دو سال نه تنها کاهش نیافته بلکه بطور محسوس افزایش یافته و ۳/۴ جامعه مورد مطالعه، را در بر گرفته است. مقایسه اظهار نظر این دسته از کشاورزان در دو بررسی انجام شده موید این است که فقط ۲ نفر از کشاورزانی که در سال ۱۳۵۰ تمایل به تغییر شغل داشته‌اند تغییر عقیده داده و اکنون می‌خواهند همچنان کشاورزیمانند. ۱۸ درصد آنان تغییر شغل دادند و ۷۷ درصد بقیه هنوز هم می‌خواهند بشهرهای صنعتی مهاجرت نمایند. (جدول شماره ۲ - صفحه ۷۹)

گفتیم مهاجرت زیرا بررسی سالهای ۵۰ و ۱۳۵۲ هر دو موید این است که نزدیک به ۷۷ درصد از این کشاورزان مشاغل فنی از قبیل مکانیکی، فلزکاری، رانندگی و مشاغل دیگر را به کار کشاورزی ترجیح داده و به فعالیتهائی اظهار علاقه کردند که در آنها نمیتوانند از دانش کشاورزی و آنچه که در این ۳ دوره آموخته‌اند استفاده کنند. این گروه شغلی را ترجیح می‌دهند که با زندگی روستائی و امکانات منطقه مورد مطالعه تجانس زیاد نداشته و لزوماً مهاجرت به شهرها را بهمراه دارد. این تغییر شغل و مهاجرت دو مسأله مهم را مطرح می‌کند:

اول آنکه صنایع نو پا نمی‌توانند کلیه این مهاجرین بدون برنامه را که هیچگونه تخصصی ندارند، جذب کند. در نتیجه تعداد بیکاران شهری افزایش می‌یابد و ناگزیر سهم قابل توجهی از منابع مالی و نیروی انسانی که بایستی به برنامه‌های عمرانی اختصاص داده شود، برای تأمین هزینه زندگی این بیکاران (آشکار یا پنهان) و حل مشکلات ناشی از فقر، یا احساس فقر، و عدم آشنائی آنان با زندگی شهری و مظاهر آن وغیره به‌مصرف خواهد رسید.

مسأله دیگری که این تغییر شغل پیش می‌آورد، و حائز کمال اهمیت است، تردید در سودبخش بودن این نوع آموزش است، زیرا حتی افرادی که پس از آموزش تغییر شغل داده و در صنایع بکار مشغول می‌شوند نمی‌توانند بنحو شایسته‌ای از اطلاعات کشاورزی و آنچه که در ۳ دوره آموزش آموخته‌اند استفاده کنند. ضرورت کار در مراکز صنعتی ایجاب می‌کند که به این دسته از کارگران ساده نیز، لاقلاً برای کم کردن ضایعات ناشی از عدم آشنائی آنان به کار کردن با ماشین و شرایط کار در کارخانه و رعایت اصول ایمنی و بهداشت، مجدداً آموزش داده شود. بدینسان این گونه افراد مناطق روستائی دوتی نوع آموزش خواهند دید، دوتی نوع آموزشی که چندان ارتباطی با هم

جدول شماره ۳

شغل مورد علاقه کشاورزانیکه قصد تغییر شغل دارند (سال ۱۳۵۰)

شغل مورد علاقه		تعلیم سواد توأم با حرفه		بیکار		جمع	
فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
۴۵	۵۸/۴	۲۷	۶۲/۸	۷۲	۶۰		
۱۴	۱۸/۲	۵	۱۱/۶	۱۹	۱۵/۸		
۴	۵/۲	۲	۴/۶	۶	۵/۰		
۹	۷/۸	۷	۱۶/۴	۱۳	۱۰/۸		
۴	۵/۲	—	—	۴	۳/۴		
۱	۱/۳	—	—	۱	۰/۸		
۳	۳/۹	۲	۴/۶	۵	۴/۲		
۷۷	۱۰۰	۴۳	۱۰۰	۱۲۰	۱۰۰		

مأخذ: سوادآموزی و اثرات اقتصادی و اجتماعی آن - کاظم ایزدی خردامه ماه ۱۳۵۱

مؤسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی.

ندارد و فرد نمی‌تواند از آموزش نوبت اول برای بهتر درک کردن مطالب نوبت دوم بنحو شایسته‌ای استفاده کند. لذا ممکنست حداکثر نیمی از نیروی انسانی و اعتباراتی که برای آموزش این گونه افراد (در دو نوبت) به مصرف رسیده است سودبخش بوده و بازده اقتصادی قابل توجهی برآن مترتب باشد و بتوان آنرا سرمایه‌گذاری عاقلانه‌ای به حساب آورد، در حالیکه نیم دیگر پهدر رفته است.

بفرض آنکه با سواد کردن تمام افراد بیسواد جامعه به صورت هدفی مقدس و انسانی، بدون در نظر گرفتن اثرات اقتصادی و اجتماعی سواد، مورد نظر باشد، از آنجا که رابطه اکثر کشاورزان مورد بحث با تولید کشاورزی قطع می‌شود و با کار کشاورزی و اصطلاحات آن نیز نسبتاً فاصله پیدا می‌کنند نمیتوان انتظار

داشت که سطح سواد آنان حفظ شود (بخصوص در درازمدت). زیرا همانطور که مثلا مکانیک در اثر تجربه و آشنائی قبلی با علاقه مطالب مورد بحث در کلاس مکانیکی را که در چارچوب نیازهای شغل مکانیکی و محیط زیست او تهیه شده زود یاد می‌گیرد و به خاطر می‌سپارد و بعلت مشاهده و تکرار فراموش نمی‌کند اگر شغل خود را تغییر دهد و مدتها کلمه یا کلمات آموخته شده را نبیند، نشنود و بکار نبرد، همانند کسی که زبان انگلیسی را در حد مقدماتی آموخته و رها کرده است، آنرا فراموش می‌کند.

البته نسبت فارغ‌التحصیلان کلاسهای پیکار با بیسوادی که مایل به تغییر شغل هستند (در سال ۱۳۵۲) نیز تقریباً بالا است (۷۸ درصد) ولی از آنجا که در روش سوادآموزی همگانی سودبخشی سوادچندان مطمع نظر نیست و در هنگام آموزش چندان توجهی به حرفه سوادآموز نمی‌شود، بفرض آنکه این میل زائیده آموزش باشد امریست طبیعی و چندان قابل بحث و تعمق نمی‌باشد.

بفرض آنکه این میل به تغییر شغل زائیده آموزش نباشد و عوامل دیگری از قبیل سن - ثابت نبودن یا کم بودن درآمد کشاورزی - جاذبه شهرنشینی و مظاهر آن - فرار از قید و بندهای سنتی و غیره آنرا بوجود آورده باشد، انتظار می‌رود ۳ سال آموزش کشاورزی، آشنائی کشاورز را با مسائل کشاورزی و علاقه او را به شغل خود بطور محسوسی افزایش دهد و باعث افزایش تولید و درآمد فرد و در نتیجه تحرك افقی او گردد. در حالیکه ۵۴ درصد از این کشاورزان علت اصلی تغییر شغل را کمی درآمد نام برده و ۲۴ درصد نیز مشکل بودن کار کشاورزی یا خستگی از کار کشاورزی را که در آن آموزش دیده و تجربه آموخته‌اند به‌عنوان عامل اصلی تغییر شغل ذکر کرده‌اند (جدول شماره ۴).

بعلاوه بررسی ضریب همبستگی بین میل به تغییر شغل و افزایش اطلاعات عمومی، تولید و درآمد ناشی از آموزش نیز (جدول شماره ۵ و ۶ و ۷) نشان می‌دهد که بطورکلی هرچه درجه افزایش اطلاعات عمومی - تولید و درآمد بطرف صفر نزدیک می‌شود نسبت میل به تغییر شغل (کشاورزان طرح) فزونی می‌یابد. به بیان دیگر کشاورزانی که آموزش در افزایش اطلاعات عمومی، تولید و درآمدشان اثر زیادی داشته است، در مقایسه با آنانکه اثر آموزش در موارد فوق برایشان مطلوب نبوده است، کمتر علاقمند به تغییر شغل هستند. از اظهار نظر فارغ‌التحصیلان کلاسهای پیکار در مورد میل به تغییر شغل و اثرات آموزش در تولید نیز رابطه فوق به خوبی دیده می‌شود. چنانکه در جدول شماره ۶ ملاحظه می‌گردد بیش از ۶۵ درصد از فارغ‌التحصیلان کلاسهای پیکار در مقابل ۴۸ درصد از کشاورزان کلاسهای تعلیم سواد توأم با حرفه که آموزش در میزان تولید آنان اثر زیادی داشته است، بکار کشاورزی اظهار علاقه کرده‌اند و نمی‌خواهند تغییر شغل دهند. بعلاوه رابطه‌ایکه براساس اظهار نظر فارغ‌التحصیلان کلاسهای طرح تعلیم سواد توأم با حرفه بین اثر آموزش در افزایش اطلاعات عمومی و درآمد از طرفی عمومی، تولید و درآمد ناشی از آموزش نیز (جدول شماره ۵ و ۶ و ۷) نشان

جدول شماره ۴ علل تغییر شغل کشاورزان مورد مطالعه

پیکار		تعلیم سواد توأم با حرفه		علت تغییر شغل
درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	
۴۹	۲۴	۵۴	۱۹	کمی درآمد
۳۳	۱۶	۱۷	۶	مشکل بودن کار کشاورزی
۲	۱	۱۷	۶	خستگی از کار کشاورزی
۶	۳	۳	۱	محدود بودن مقدار زمین قابل کشت
۲	۱	-	-	ثابت نبودن کار کشاورزی
۶	۳	۹	۳	کمی پیشرفت و نداشتن امکانات تحصیلی و درمانی
۲	۱	-	-	مستقل نبودن در کار
۱۰۰	۴۹	۱۰۰	۳۵	جمع

مأخذ: مؤسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی، بخش تحقیقات شهری (برای مطالعه بیشتر رجوع کنید به گزارش سطح نگهداری سواد پس از ۳ سال ترک تحصیل (جلد دوم) کاظم ایزدی - سیمین افقی خرداد ماه ۱۳۵۳ مؤسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی).

و میل به تغییر شغل از جانب دیگر بوضوح دیده می‌شود، از قضاوت فارغ‌التحصیلان کلاسهای پیکار با بیسوادی مستفاد نمی‌شود و بویژه آنکه مطالعه بررسی سال ۱۳۵۲ و مقایسه آن با سال ۱۳۵۰ نشان می‌دهد که در عرض این مدت افت سواد این دسته از کشاورزان خیلی زیاد بوده و بیشتر از افت سواد کشاورزانی است که نمی‌خواهند تغییر شغل بدهند. مثلاً در خواندن متن، تفاضل نمرات سال ۵۲ این دسته از کشاورزان از نمرات سال ۱۳۵۰ آنان جمعاً ۸۱ نمره افت نشان می‌دهد، در صورتیکه نمرات کشاورزانی که نمی‌خواهند تغییر شغل بدهند در ماده فوق‌تر تنها افت نکرده بلکه نسبت به نمرات آنان در سال ۱۳۵۲، سیزده نمره نیز افزایش یافته است. با توجه به اینکه پراکندگی نمرات کشاورزان مایل به تغییر شغل و مهاجرت نسبتاً زیاد است احتمال اینکه اکثریت این افراد در آینده نزدیکی کلیه مطالبی را که در کلاسهای دوره اول، دوم و سوم کشاورزی عمومی یاد گرفته‌اند فراموش کنند بسیار زیاد بوده و تردید در سودبخشی این برنامه سوادآموزی را بیشتر

جدول شماره ۵
 تباین به تفصیل جدول ارتباط آن با اثر آموزش در اطلاعات عمومی
 (برای کسب آرزوان)

نام عمومی	ک		د		ر		اثر آموزش در افزایش اطلاعات عمومی
	یک	دو	یک	دو	یک	دو	
بیک	درصد	درصد	درصد	درصد	درصد	درصد	مستعمل به تفصیل شامل
	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۱۰۰٪	
بیک	درصد	درصد	درصد	درصد	درصد	درصد	دارد
	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۱۰۰٪	
بیک	درصد	درصد	درصد	درصد	درصد	درصد	ندارد
	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۱۰۰٪	
بیک	درصد	درصد	درصد	درصد	درصد	درصد	جمع
	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۱۰۰٪	

جدول شماره 1

مطابق به تغییر شغل و ارتباط آن با این آموزش در افزایش تولید کسب آوری

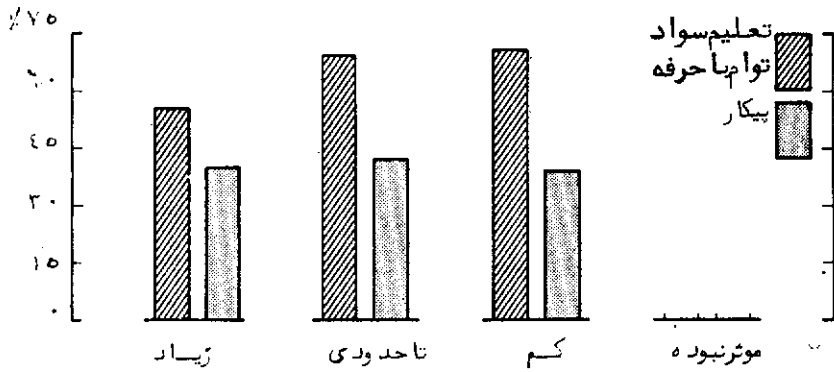
موتور نیروی		کسب		تأسیسات		تجهیزات		تجهیزات		از آموزش در میزان تولید				
بیکسار	تعلیم سواد تمام با حقوق	بیکسار	تعلیم سواد تمام با حقوق	بیکسار	تعلیم سواد تمام با حقوق	بیکسار	تعلیم سواد تمام با حقوق	بیکسار	تعلیم سواد تمام با حقوق					
۱۰۰۰/-	۸	۱۰۰۰/-	۸	۱۰۰۰/-	۲	۱۰۰۰/-	۳۱	۱۰۰۰/-	۳۷	۱۰۰۰/-	۲۳	۱۰۰۰/-	۶۳	جمع
۳۷/۵	۳	۷۵/۰	۴	۰/۷۶	۰	۷۳/۰	۱۱	۱۰/۷۶	۱۰	۶/۵۶	۵	۱/۷۶	۲۵	ندارد
۱۳/۵	۵	۷۵/۰	۶	۳۵/۵	۲	۷۳/۰	۱۱	۷۳/۰	۲۷	۸/۳۸	۸	۳/۵	۶۴	دارد
۱۰۰۰/-	۸	۱۰۰۰/-	۸	۱۰۰۰/-	۱۵	۱۰۰۰/-	۳۱	۱۰۰۰/-	۳۷	۱۰۰۰/-	۲۳	۱۰۰۰/-	۶۳	جمع

جدول شماره ۲
 تمایل به تغییر شغل و ارتباط آن با اثر آموزش در افزایش درآمد
 (برای کشاورزان)

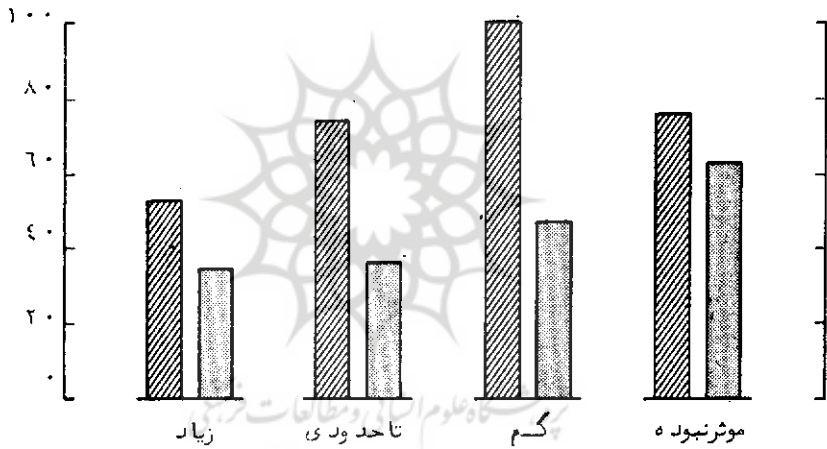
مؤثر نبوده	کم				طبیعی				زیاد				اثر آموزش در میزان درآمد	
	بیکار	تعلیم سواد تمام	تعلیم سواد تمام یا حصره	بیکار	تعلیم سواد تمام	تعلیم سواد تمام یا حصره	بیکار	تعلیم سواد تمام	تعلیم سواد تمام یا حصره	بیکار	تعلیم سواد تمام	تعلیم سواد تمام یا حصره		
درآمد	۳۱	۷	۳۱	۱۰	۷	۳۱	۱۰	۷	۳۱	۱۰	۷	۳۱	۳۳	میانگین آموزش تغییر شغل
درآمد	۳۱	۷	۳۱	۱۰	۷	۳۱	۱۰	۷	۳۱	۱۰	۷	۳۱	۳۳	
درآمد	۳۱	۷	۳۱	۱۰	۷	۳۱	۱۰	۷	۳۱	۱۰	۷	۳۱	۳۳	
درآمد	۳۱	۷	۳۱	۱۰	۷	۳۱	۱۰	۷	۳۱	۱۰	۷	۳۱	۳۳	میانگین آموزش تغییر شغل
درآمد	۳۱	۷	۳۱	۱۰	۷	۳۱	۱۰	۷	۳۱	۱۰	۷	۳۱	۳۳	
درآمد	۳۱	۷	۳۱	۱۰	۷	۳۱	۱۰	۷	۳۱	۱۰	۷	۳۱	۳۳	
درآمد	۳۱	۷	۳۱	۱۰	۷	۳۱	۱۰	۷	۳۱	۱۰	۷	۳۱	۳۳	میانگین آموزش تغییر شغل
درآمد	۳۱	۷	۳۱	۱۰	۷	۳۱	۱۰	۷	۳۱	۱۰	۷	۳۱	۳۳	
درآمد	۳۱	۷	۳۱	۱۰	۷	۳۱	۱۰	۷	۳۱	۱۰	۷	۳۱	۳۳	

تمایل به تغییر شغل و ارتباط آن با اثر آموزش در اطلاعات عمومی

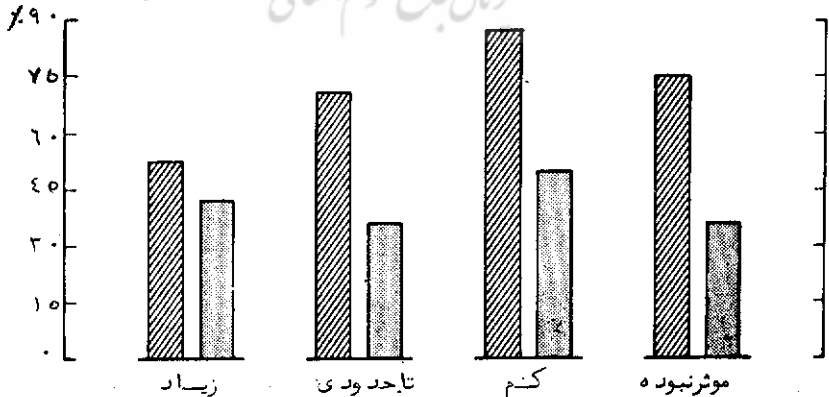
(برای کشاورزان)

تمایل به تغییر شغل و ارتباط آن با اثر آموزش در تولید کشاورزی

تمایل به تغییر شغل و ارتباط آن با اثر آموزش در افزایش درآمد

می‌کند. با در نظر گرفتن اینکه این میل به تغییر شغل در مدت دو سال بطور محسوس افزایش یافته است و همبستگی معناداری بین سن و میل به تغییر شغل (حتی در سطح ۵ درصد) این دسته از روستائیان وجود ندارد و نیز طبق داده‌های این دو بررسی نمی‌توان گفت که چون اکثریت قابل ملاحظه‌ای از مهاجران را جوانان تشکیل می‌دهند، و افراد مورد مطالعه نیز جوانان کشاورز هستند، (میانگین ۲۲ سال) این میل منطقی است و ارتباط چندانی با آموزش و نحوه اجرای آن ندارد. احتمال اینکه این میل به تغییر شغل از اثرات مستقیم یا غیرمستقیم آموزش باشد نسبتاً زیاد است، و در نتیجه نمی‌توان قبول کرد که آموزش توأم با حرفه در اجرا سودبخش بوده است.

بنابراین آنچه گذشت نتیجه می‌گیریم، در صورتیکه سیاست دولت تشویق روستائیان به مهاجرت نباشد باید در برنامه‌های سوادآموزی بزرگسالان تجدید نظر اساسی بعمل آید. این تجدید نظر باید بنحوی صورت گیرد که علاوه بر جلوگیری از صرف هزینه‌های زائد و اتلاف نیروی انسانی، مانع افزایش نرخ بیکاری در شهرها گشته و در نتیجه سوادآموزی بعنوان وسیله‌ای مؤثر در توسعه اقتصادی و اجتماعی مورد استفاده قرار گیرد و سرمایه‌گذاری در این زمینه کاری‌ها قائلانه بحساب آید. برای رسیدن به هدف فوق، در مناطق کشاورزی باید با در نظر گرفتن مکانیزه کردن کشاورزی و توسعه صنعت در هر منطقه و نیازهای آن به نیروی انسانی فعال، افراد مورد نیاز انتخاب و تربیت شوند. بدین معنی که برای آن دسته از کشاورزان که خود علاقه به کشاورزی دارند و کمتر به تغییر وضعیت شغلی و موقعیت اجتماعی راغب هستند، و شرایط محیطی و امکانات شغلی و مالی آنها نیز این تمایل را تشدید میکند و میتوان پیش‌بینی کرد که در آینده، با توجه به مکانیزه شدن کشاورزی، همچنان کشاورز خواهند ماند و با احتمال قریب به یقین تغییر شغل نخواهند داد، با در نظر گرفتن سن آنها (اکثراً بالاتر از ۲۵ سال دارند) و مدت زمانیکه می‌توانند بازده اقتصادی داشته باشند و همچنین مدت زمان آموزش، برنامه سوادآموزی تابعی پس از انجام مطالعات لازم و تشخیص نیازهای سوادآموزان در زمینه‌های شغل کشاورزی، زندگی فرد و محیط زیست او، با در نظر گرفتن درجه اهمیت این نیازها مواد درسی لازم تهیه و باین کشاورزان تعلیم داده شود. برای آن دسته از کشاورزان و کارگران روستائی که اکثراً در سنین پائین‌تر از ۲۵ قرار دارند و خود مایل به تغییر شغل هستند و یا اینکه مکانیزه شدن کشاورزی این تغییر شغل و مهاجرت را ایجاب می‌کند، و سرانجام از کار کشاورزی خارج شده و به صنایع و خدمات روی می‌آورند، با توجه به آرمان شغلی آنها و توسعه صنعت در منطقه، برنامه آموزشی خاص تدوین و بموقع اجرا گذارده شود. این دسته از روستائیان بنحوی باید انتخاب شوند که قسمتی از نیازهای صنایع نوظهور یا توسعه یافته در منطقه را از نظر نیروی انسانی برآورده کرده و ضمن کمک به توسعه صنعت و تغییر محیط اجتماعی از مهاجرت‌های بدون هدف و برنامه نیز جلوگیری شود. با مطالعه مقدماتی و انتخاب منطقی نوآموز و مواد درسی مناسب و اجرای صحیح برنامه

سوادآموزی و انجام ارزشیابی‌های مستمر است که می‌توان از صرف هزینه‌های بیجا جلوگیری نموده و هزینه سرانه تحصیلی را به هزینه واقعی نزدیک کرد و در چنین حالتی میتوان طرح را سودبخش دانست و با تقویت رابطه تولید و تحرك افقی که از آن منتج می‌گردد امیدوار بود که این آموزش سرمایه‌گذاری عاقلانه به حساب آید. در آن صوت نه تنها افت سواد برای سوادآموختگان این برنامه‌ها چندان مطرح نخواهد بود بلکه سطح دانش روستائیان که با این روش آموزش خواهند دید در اثر شرکت در آموزش‌های حین‌کار و مطالعه نشریات مفید، بخصوص در زمینه‌های شغلی، بطور قابل ملاحظه‌ای افزایش خواهد یافت.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی